

Bilaga 2 Läkemedel för tobaksavvänjning

Det finns tre olika grupper av läkemedel för hjälp vid rökavvänjning: *nikotinläkemedel* och två olika typer av läkemedel som inte innehåller nikotin: *bupropion* (Zyban) respektive *vareniklin* (Champix). För snusavvänjning saknas ännu så länge tydlig evidens för att rekommendera läkemedel. Viss evidens finns för vareniklin (Champix) och erfarenheten är att många har haft nytta av nikotinläkemedel för att lindra nikotinabstinensen. Tandläkare och tandhygienister har förskrivningsrätt för nikotinläkemedel. Skriver man ut dessa på recept slipper patienten den 25-procentiga moms, vilket kan ha betydelse för motivationen eftersom preparaten av många upplevs som dyra.

Sluta-Röka-Linjen 020-84 00 00 eller **www.slutarokalinjen.org** ger kostnadsfritt råd om tobaksavvänjning och om läkemedel för avvänjning till patienter och professionella. Man kan även vända sig till apoteken för råd om läkemedel.

Information om rådgivning och tobaksavvänjning inklusive en aktuell lista över läkemedel för avvänjning finns på specialsajten **www.psykologermottobak.org**. Se även bilaga 3.

Nikotinläkemedel

Behandling med nikotinläkemedel (tuggummi, plåster, tablett, inhalator, munpulver, munsprej) vid rökavvänjning tillhör de mest undersökta läkemedelsterapierna överhuvudtaget. Det finns över hundra välgjorda studier som visar att användning av läkemedlen nästan fördubblar möjligheterna att fortfarande vara rökfri ett år efter rökstopp jämfört med placebo. Indikation saknas i FASS för läkemedelsanvändning vid snusavvänjning, men i praktiken har nikotinläkemedel visat sig fungera mycket bra.

Nikotinläkemedlens syfte är att bryta nikotinberoendet stegvis genom att tillföra nikotin på ett annat sätt än genom cigaretter under en övergångsperiod. Det lindrar abstinens medan man koncentrerar sig på att bryta vanan. Alla sorter är effektiva om man följer doseringen.

Man bör använda nikotinläkemedel i första hand när man har slutat, inte samtidigt som man röker. Den som inte vill eller kan sluta kan dock använda nikotinläkemedel i syfte att röka mindre, så kallad

rökreduktion. Detta har visat sig öka chansen att patienten gör ett rökstopp senare.

Nikotinläkemedel är förstahandspreparat för rökavvänjning (Socialstyrelsen, 2011b). Nikotinläkemedel kan köpas utan recept och ingår inte i systemet för läkemedelsförmåner. Det är viktigt att följa bruksanvisningen när det gäller dos och användningstid. Användningstiden är normalt tre månader till maximalt ett år.

Gravida och ammande kvinnor bör i första hand försöka sluta utan läkemedel även om nikotinläkemedel är att föredra framför fortsatt rökning eller snusning. Nikotinläkemedel har 18-årsgräns.

Läkemedel för rökavvänjning utan nikotin

Det finns två olika preparat utan nikotin för att sluta röka. Ett innehåller i stället den verksamma substansen bupropion (Zyban) och det andra innehåller vareniklin (Champix). Båda fungerar genom att på olika sätt motverka den obalans i hjärnans belöningssystem som uppträder i samband med rökstopp, vilket minskar abstinensbesvär och minst fördubblar chansen att lyckas.

Dessa läkemedel är andrahandsmedel för rökavvänjning och är lämpliga för dem som inte lyckats bli rökfria trots användning av nikotinläkemedel. Viss evidens finns för att använda vareniklin även i snusavvänjning. De är receptbelagda och ingår i högkostnadsskyddet om de ges tillsammans med motiverande stöd - tobaksavvänjning. Av stor betydelse för att läkemedlen ska ha avsedd effekt är att de tas på rätt sätt, och de måste därför ges tillsammans med motiverande stöd.

Läkemedlen ska inte användas av gravida eller ungdomar under 18 år.